

УДК 581.524

Охорона довкілля : екологічні, медичні, освітянські аспекти
Матеріали Всеукраїнської конференції, 11-12 грудня 1997 року
м. Кривий Ріг.-Кривий Ріг:КДПІ,1997.-част.І.-97с.

Р е д а к ц і й н а   к о л е г і я :

А.П.Травлев /д.б.н., проф., чл.-кор. ЧАН України, акад. УЕАН
В.І.Шанда (відповідальний редактор) /к.б.н., проф., чл.-кор. УЕАН
В.М.Соловйов /д.ф.-м.н., проф./, О.І.Демченко /к.б.н., доц./,
Є.Х.Євтушенко /к.б.н., доц./

Друкується на основі рішення Ради Криворізького відділення
національного екологічного центру України від 27 листопада
1997 року

© Криворізький державний
педагогічний інститут

© СП Міра

ДО КЛАСИФІКАЦІЇ АНТРОПОГЕННИХ ЛАНДШАФТІВ КРИВБАСУ

Сметана М.Г., Провоженко Т.А.

Криворізький ботанічний сад НАН України

Функціонально-генетична класифікація антропогенних ландшафтів, що запропонована Казаковим В.Л. (1996), на нашу думку, не враховує деякі аспекти. Маючи детальну розробку типового і підтипового поділу вона не включає критерії виділення одиниць більш високого рангу. Вважаємо доцільним усі антропогенні ландшафти поєднати в клас, так як вони відрізняються від природних генезисом диференціюючих сил. Для виділення підкласів нами використано принцип ведучого фактору, за яким природні компоненти утворюють "ряд Солнцева", відповідно з масою та енергією, що містяться в них: літогенні – гідрокліматогенні – біогенні (Давидчук і ін., 1994). Кожен попередній елемент цього ряду є ведучим відносно наступного в зв'язку з нерівнозначністю прямих та зворотніх зв'язків. Літогенна основа – це фактор, який визначає стійкість системи та здатність її до самовідновлення. Тому, літоваріантні комплекси, що виникли внаслідок незворотніх змін літогенної основи, характеризуються режимом зволоження та ґрунтово-рослинний покрив. Зміни цього режиму, складу і структури ґрунтово-рослинного покриву в гідрокліматогенних і фітоваріантних природних комплексах мають зворотній або умовно-зворотній характер. Дана система, на наш погляд, не враховує у повній мірі змін, що відбуваються у ґрунтовому покриві. Як відомо, ґрунт виникає тільки внаслідок сукупності діяльності всіх компонентів ландшафту. Тому, пропонуємо виділити 4 підкласи: 1. Літоваріантний (з незворотніми змінами літогенної основи); 2. Гідроваріантний (із зміненим режимом зволоження); 3. Педоваріантний (із зміненими ґрунтами); 4. Фітоваріантний (зміни охоплюють лише рослинний покрив).

У розподілі на типи, підтипи, роди антропогенних ландшафтів ми згодні з критеріями і підходами, які запропановані В.Л. Казаковим. Але ми вважаємо доцільним включити в тип лісогосподарчий підтипи: власно лісогосподарчий та чагарниковий; в тип рекреаційний – підтип скверовий.